

A népfront akcióbizottságának kezdeményezése a II. kerületi műemlékek védelmére

A Hazafias Népfront II. kerületi bizottságának javaslati alapján a kerület műemlékeinek sorsával foglalkozott legutóbbi ülésén a II. kerületi tanács végrehajtó bizottsága. A mindenkit érdeklő kérdés körül széles körű vita alakult ki és a határozatok nyomán kilátás van arra, hogy az itt levő műemlékek gondozása, megtekintésük biztosítása érdekében eredményes intézkedések történnek.

A II. kerületben 30 elsőrendű, 20 másodrendű és mintegy 100 harmadrendű műemléket tartanak nyilván. Ez utóbbiak azonban most már kikerülnek a hivatalos nyilvántartásból, mert nagyrésznél csak az egyes épületelemek, szerkezetek műemlékjellegűek. Az elsőrendű műemlékek között vannak olyanok, amelyek nevezetesen és az idegenforgalmi érdeklődés középpontjában állanak. A kerület műemlékeinek kérdését az teszi aktuálissá, hogy napirányban a Víziváros rekonstrukciója és ennek kapcsán számos műemlék kerül napvilágra, amelyeknek megóvásáról, az utókorra való átmentéséről gondoskodni kell.

A Hazafias Népfront mellett működő Műemlékvédő Akcióbizottság ezért vetette fel a II. kerületi műemlékek problémáját és javaslataiban megjelölte a közvetlen megvalósításra váró és a távlati tervekben szerepelhető feladatokat.

Múzeum-szoba

A közvetlen megvalósításra váró feladatok között első helyen említették meg a Ganz-Törzsgyár sorsát. Ebben a gyárban történt Európában az első kéregöntés, ipartörténeti szempontból tehát helyénvaló a megmaradt berendezés és az épület egy részének fenntartása. Azt javasolták, hogy a Ganz-Törzsgyár Bem József utcára néző régi épületének földszintjét alakítsák át múzeumná. A telek másik részén építendő új lakóház falán márványtáblát javasolnak elhelyezni, amely megőrökítene a transzformátor feltalálását. A felszólalások kiemelték, hogy a Ganz-Törzsgyárból csak az öntödei rész áll műemléki védelem alatt. Csak a kemence, az öntöde értékes, de nincs ott annyi anyag, amennyi kitöltené egy önálló múzeum kereteit. Azt javasolták, hogy a régi öntödét építsék be egy új épület földszintjébe és az egykori szerszámokból rendezzenek be egy múzeumszobát. A végrehajtó bizottság úgy határozott, hogy a Ganz-Törzsgyárral kapcsolatban részletes tervezetet dolgozzat ki.

Filmek örökítik meg a műemlékeket

A jelenlegi Külügyminisztérium épületének helyén állott egykor a Kakaskapu, a hozzá tartozó Vízibástya. A Hazafias Népfront bizottsága azt javasolja, hogy a Külügyminisztérium falán helyezték el az egykori Kakaskapu és Vízibástya mozaikképét.

A közeljövőben több műemlékjellegű régi házat bontanak majd le az újjáépülő Víziváros területén. Javasolták, hogy megfelelő művészi alkotással örökítsék meg az újjáépülő városrészen az eltűnő műemlékeket. A végrehajtó

bizottsági ülésen bejelentették, hogy a most folyó bontások és építkezések során a Vízivárosban megtalálták egy középkori templom romjait. Ezt az értékes műemléket az utókor számára úgy őrzik meg, hogy lábakra állítják a fölötté létesülő új épületet és így a rommaradványokat láthatóvá teszik. A határozat szerint a Vízivárosban lebontandó épületekről filmdokumentációt készítenek és az ott emelendő új épületeken emléktáblával örökítik meg a műemlékek helyét.

Evek óta foglalkozik a közvélemény és a tanács a kerület egyik legértékesebb, nagyhírű műemlékével: a Gülbaba Türbével. Sok javaslat merült már fel e kérdés körül, amelynek megoldását nehezíti az a tény, hogy a tulajdonképpeni műemlék mellett van az úgynevezett Wagner-villa, amely messze kiugrik a tájképből. Az elhanyagolt épület nem műemlék és 28 család lakóhelye. A villában több műterem is van. A Gülbaba Türbére vonatkozóan már volt olyan javaslat, hogy a mellette levő villában rendezzenek be muzulmán múzeumot. Mások az idegenforgalomra való tekintettel luxus-szálló létesítésére találják alkalmasnak. Ezekről a kérdésekről nem a kerületi tanács dönt. Javasolták azt is, hogy nyissák meg a Gülbaba utca befalazott kapuját és ezzel könnyítsék a Türbe látogatását. Szükségesnek tartják a Mecset utca megnyitását is. Egyébként az egész problémát a környék rendezési tervének elkészülte kapcsán oldják majd meg.

Budapestre vonatkozó újságcikkek		OSZTÁLYOZÁS	
Szerző:	Gaidarov, János	Tárgy	725.940.25
Cím:	A népfront akcióbizottságának kezdeményezése a II. ker. műemlékek védelmére	Hely	"1964"
Forrás:	Magyar Hírnök	Idő	
(Hely)		(Köt. v. füz.)	
(Idő)	1964. nov. 12.	(Oldal)	
		Személy	
		Helyszám	

Új emléktáblák

A távlati feladatok között jelölték meg a *Ságvári-liget* melletti egykori budaszentlőrinci *Pálos-kolostor* romjainak gondozását. Ez a terület alkalmas arra, hogy ott a margitszigetihez hasonló *romkert* létesüljön. Felvetődött Gencspuszta és a budai Pálos-kolostor helyreállításának gondolata is. A Vöröshadsereg útja mentén van az egyik legjelentősebb műemlékünk is: Mátyás király budanyéki vadászkastélyának és a nyéki kápolnának romja. Javasolják ezeknek a maradványoknak és a vadászterületnek rendbehozatalát, gondozását. Pesthidegkút és a Hármashatárhegy között középkori templomrom található. A leg-sürgősebb állagvédelmi munkákat javasolják elvégezni.

A mai Vérhalom tér a szájhagyomány szerint az Árpád-házi királyok idejében kivégzőhely volt. Javasolják a hely megjelölését emléktáblával, vagy oszloppal. A Budai László utca 11. számú ház falára is javasolnak emléktáblát helyezni annak megörökítésére, hogy ebben a házban lakott a múlt században *Clark Ádám*, a Lánchíd tervezője. Végül a Lukács-fürdő bejárata mellett is emléktáblát kellene elhelyezni annak megjelölésére, hogy itt volt az egykor híres *felhévizi vízimalom*.

A II. kerületi tanács végrehajtó bizottsága több határozati javaslatot hozott ezekben a kérdésekben, egyben utasította az oktatási osztályt, gondoskodjék arról, hogy a *tanulóifjúság* jobban megismerje a kerület műemlékeit.

Gárdonyi Jenő